

Przegląd polskich opracowań naukowych

Sebastian Gajewski, Aleksander Jakubowski, *Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Komentarz, seria Ustawy w praktyce, C.H. Beck, Warszawa 2016, ss. 336, ISBN 978-83-255-8118-3.*

Publikacja w formie komentarza stanowi jednocześnie pierwsze w literaturze przedmiotu i najnowsze na polskim rynku wydawniczym opracowanie poddające gruntownej analizie Ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Regulacja ta w trakcie ponad dwudziestoletniego okresu obowiązywania w polskim porządku prawnym była wielokrotnie nowelizowana, zaś model działalności kulturalnej ulegał zasadniczym zmianom. Prezentowany komentarz stanowi drugie wydanie publikacji, uwzględniające istotne zmiany, jakie wprowadzono do wskazanej ustawy w wyniku dwóch nowelizacji przeprowadzonych w 2015 r.

Podjęta problematyka ma tym bardziej doniosły wymiar, że obejmuje sprawy wymagające swoistego podejścia ustawodawcy, ponieważ działalność kulturalna pełni szczególną rolę w systemie dóbr chronionych, przyjętym w obowiązującej Konstytucji RP.

Opracowanie składa się z trzech części. W pierwszej z nich autorzy poddali szczegółowym badaniom tekst komentowanej ustawy z nowatorskim omówieniem rozwiązań prawnych w niej uregulowanych. W przedmiotowym zaktualizowanym wydaniu część drugą uzupełniono o komentarz do Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 października 2015 r. w sprawie wynagradzania pracowników instytucji kultury. Natomiast część trzecia komentarza stanowi zestawienie 31 wzorów dokumentów niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania instytucji kultury i procedur związanych z organizowaniem i prowadzeniem działalności kulturalnej.

Biorąc pod uwagę całokształt ustawowej regulacji składającej się z 46 artykułów, w komentarzu dokonano skrupulatnej i kompleksowej analizy prawnych zagadnień organizowania i prowadzenia działalności kulturalnej, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii związanych z tworzeniem, prowadzeniem, przekształcaniem i likwidacją instytucji kultury, sprecyzowaniem prawnych form działania podmiotów w sferze kultury i kształtu prowadzonych w tym zakresie postępowań,

prowadzeniem gospodarki finansowej ich działalności oraz procedur związanych z zatrudnianiem i wynagradzaniem dyrektora oraz innych pracowników tych podmiotów. Szeroko omówiono w nim również zagadnienia pomocy finansowej, przy wskazaniu jej charakteru prawnego i trybu postępowania, dotyczącej przyznawania dotacji, stypendiów i nagród dla podmiotów związanych z działalnością kulturalną. W opracowaniu wnikliwie przedstawiono problematykę prawidłowego konstruowania i wydawania aktów prawnych (uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, statutów, regulaminów, zarządzeń, umów w zakresie, w jakim wykonują one zadania organizatora instytucji kultury) niezbędnych w prowadzeniu działalności kulturalnej. Ujęte zostały ponadto zagadnienia związane z obowiązkami w zakresie organizowania imprez artystycznych i rozrywkowych.

Dzięki publikacji czytelnik zaznajomi się również z: obowiązkami i uprawnieniami organizatora instytucji kultury, prawidłowymi relacjami pomiędzy organizatorem instytucji kultury – ministrem, kierownikiem urzędu centralnego, jednostką samorządu terytorialnego – a tą instytucją oraz formami organizacyjnymi prowadzenia działalności kulturalnej. Komentarz jest odpowiedzią na pytania dotyczące m.in. tego: na czym polega mecenat państwa i samorządu terytorialnego w sferze kultury, jak prawidłowo udzielać zamówień na dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej, jakie są w świetle ustawy uprawnienia i obowiązki podmiotów prywatnych prowadzących działalność kulturalną czy wreszcie jakie są specyficzne regulacje dotyczące jawności umów zawieranych przez instytucje kultury.

Na aprobatę zasługuje również fakt, że autorzy, uwzględniając zmiany ustawy, w zaktualizowanym drugim wydaniu komentarza szczegółowo omówili m.in.: problematykę powierzenia tymczasowego pełnienia obowiązków dyrektora instytucji kultury wyznaczonej osobie, definicję legalną pojęcia pracownika artystycznego, zagadnienie funduszy, opierając się na zmianach w zasadach gospodarki finansowej, będących w dyspozycji instytucji kultury. Zanalizowali zmienione zasady wynagradzania pracowników instytucji kultury oraz nowy zakres przedmiotowy i wytyczne do rozporządzenia w sprawie ich wynagradzania ustanawiające obowiązek wydawania regulaminu wynagradzania i ustalające jego szczegółową treść. Odnieśli się także do wprowadzonych zasad dostępu do informacji dotyczących podmiotu świadczącego usługi lub realizującego dostawy z zakresu działalności kulturalnej, zwracając tu uwagę na ograniczenia odwołujące się do jego interesu ekonomicznego. Omówili również zagadnienia tajemnicy honorariów artystycznych i osób świadczących usługi lub dobra związane z posiadanymi prawami wyłącznymi. Mając ponadto na uwadze, że w okresie od ukazania się pierwszego wydania omawianego komentarza zapadły istotne orzeczenia sądów administracyjnych, w tym Naczelnego Sądu Administracyjnego, kształtujące przedmiotową materię i czyniące nieaktualnymi część poglądów prezentowanych np. w orzecznictwie organów nadzoru, autorzy zawarli je w wydaniu drugim.

Ciekawym zabiegiem poczynionym w komentarzu jest powiązanie poszczególnych artykułów omawianej ustawy z innymi przytoczonymi przepisami. Autorzy poprzez stosowne odnośniki zwracają również uwagę na liczne „przykłady” oraz podkreślają, co jest „ważne”. Cenne, zebrane w jednej publikacji i równie przydatne, są także następujące wykazy: skrótów, orzeczeń (TK, NSA, WSA, SN, sądów powszechnych, administracji) i literatury (odnoszących się do różnych płaszczyzn

i aspektów administracji publicznej, a związanych z organizowaniem i prowadzeniem działalności kulturalnej). Komentarz zawiera także indeks rzeczowy, co organizuje i ułatwia czytelnikowi odszukanie istotnych dla niego informacji.

Publikacja ze względu na poruszaną problematykę kierowana jest niemalże do każdego obywatela, jednak swoistą docelową grupę adresatów stanowią dyrektorzy i pracownicy instytucji kultury oraz osoby związane z ochroną zabytków, a także pracownicy administracji rządowej i samorządowej, ponadto sędziowie, radcy prawni i adwokaci oraz inne osoby, które w swojej aktywności zawodowej są związane z działalnością kulturalną.

Komentarz, stanowiąc pomocną lekturę o charakterze praktycznym, porządkuje analizowaną materię. Intencją autorów było, aby ułatwiać on bieżące stosowanie przepisów ustawy, rozwiewał wątpliwości interpretacyjne tworzące praktyczne problemy, pozwalał na jednoznaczne zastosowanie przepisów w konkretnych sytuacjach faktycznych i przedstawiał prawidłowe zasady szeroko rozumianego funkcjonowania instytucji kultury.

Paulina Jankowska

DOI: 10.14746/spp.2016.2.14.8